

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ДЛЯ ДІТЕЙ

КНИГА РОКУ – 2018

Бюлетень соціологічної служби
Випуск 33

Міністерство культури України
Національна бібліотека України для дітей

Книга року – 2018

Бюлетень соціологічної служби. Випуск 33

Київ — 2019

УДК 027.625(477):001
К 53

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко
Укладач Є.Ю. Подокопна
Літературний редактор Н.М. Кійко

Книга року – 2018 : бюл. соц. служби. Вип. 33 / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Є. Ю. Подокопна. — Київ, 2019. — 20 с.

У даному випуску бюлетеня представлено результати моніторингу «Книга року – 2018», проведеного на базі мережі спеціалізованих бібліотек для дітей 18 областей України.

© Національна бібліотека України для дітей, 2019

У Національній бібліотеці України для дітей щороку проводиться всеукраїнський моніторинг «Книга року». Досліджуються питання, пов'язані з читанням дітей, відстежуються нові тенденції сучасної вітчизняної та зарубіжної літератури, а також пов'язані з ними зміни читацьких уподобань. Це дає можливість визначити сучасний стан кола читання користувачів-дітей та на основі особистісного сприйняття прочитаного виявити кращу книгу року.

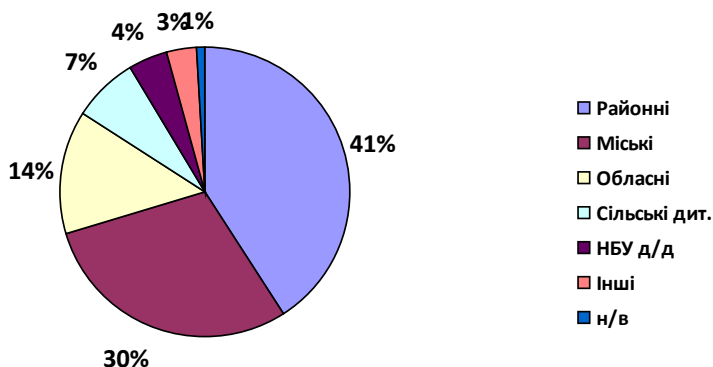
У 2018 році базами проведення дослідження були обласні, районні, міські та сільські бібліотеки для дітей Волинської, Дніпропетровської, Закарпатської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Львівської, Одеської, Полтавської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Хмельницької, Черкаської, Чернівецької, Чернігівської та Національної бібліотеки України для дітей. Вінницька, Житомирська, Миколаївська, Харківська, Херсонська області не брали участь у моніторингу.

Згідно програми, дослідження проводилося методом анкетування (Додатки № 1, № 2). На кожній базі опитано 50 респондентів-дітей (по 10 користувачів-учнів 5, 6, 7, 8, 9-х класів) з обласних, районних, міських, сільських бібліотек для дітей, а також 20 бібліотекарів-експертів.

Усього у моніторингу взяли участь 1314 респондентів. З них 942 (71,7%) – учні 5-9 класів та 372 (28,3%) – бібліотекарі-експерти. Зокрема, опитано 130 (13,7%) респондентів-дітей з обласних бібліотек для дітей, 385 (40,9%) – з районних, 278 (29,5%) – з міських, 69 (7,3%) – з сільських, з НБУ для дітей – 41 (4,4%), з інших бібліотек – 32 (3,4%), 7 (0,8%) бібліотек не вказали де проводилося опитування (Діагр. № 1).

Діаграма № 1

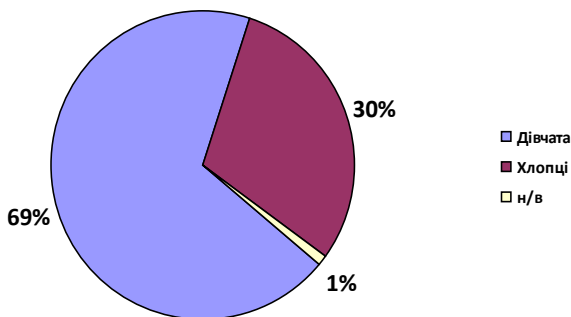
Відсоток респондентів-дітей, що взяли участь в опитуванні, за видами бібліотек

Серед опитаних респондентів-учнів хлопців було 282 (30,0%), дівчат – 648 (69,0%), не вказали своєї статі 12 (1,0%) респондентів (Діагр. № 2); з них п'ятикласників – 185 (19,7%), шестикласників – 196 (20,8%), семикласників – 184 (19,5%), восьмикласників – 187 (19,8%), дев'ятикласників – 190 (20,2%) (Діагр. № 3).

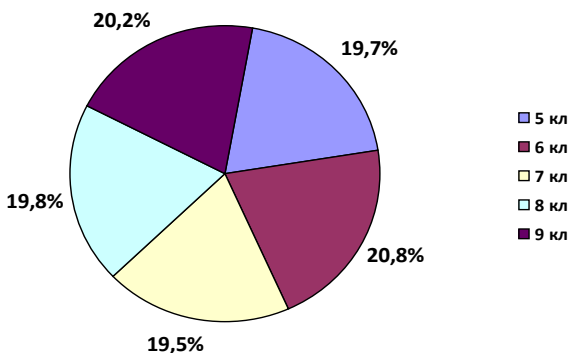
Діаграма № 2

Відсоток респондентів-дітей за гендерним розподілом

Діаграма № 3

Відсоток респондентів-дітей за віковими категоріями

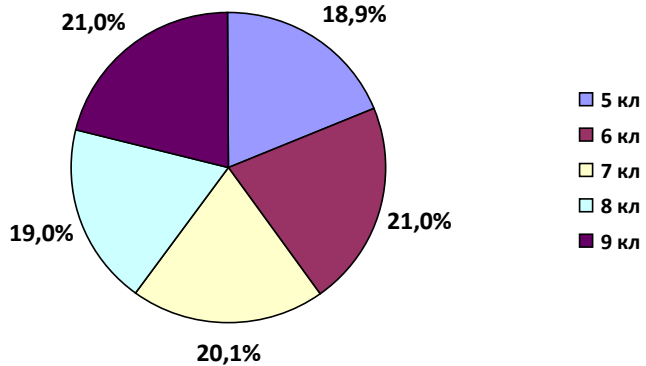
Для вирішення поставлених завдань дослідження респондентам-дітям було запропоновано відповісти на такі запитання:

- «Яка з прочитаних у 2018 році книг справила на тебе найбільше враження?»;
- «Яку з прочитаних тобою книг ти б назвав кращою книгою 2018 року?».

У відповідях на перше запитання респондентами вказано 663 назви книг 491 авторів. З цієї кількості п'ятикласники вказали 125 (18,9%) назв книг, шестикласники – 139 (21,0%), семикласники – 133 (20,1%), восьмикласники – 126 (19,0%), дев'ятикласники – 140 (21,0%) (Діагр. № 4).

Діаграма № 4

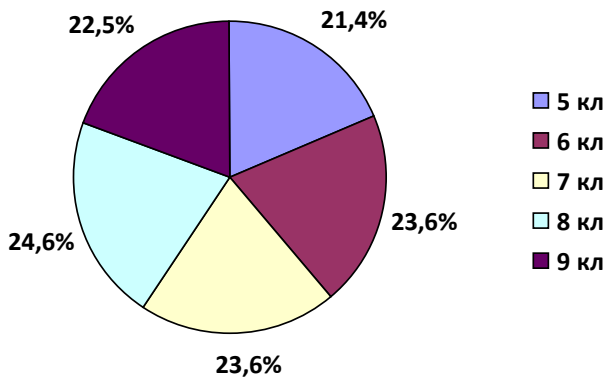
Відсоток визначених за назвою респондентами прочитаних книг, які найбільше їх вразили, за віковими категоріями учнів

Респонденти вказали 491 автора, з яких: п'ятикласники визначили 88 (21,4%), шестикласники – 97 (23,6%), семикласники – 97 (23,6%), восьмикласники – 101 (24,6%), дев'ятикласники – 108 (26,3%) (Діагр. № 5).

Діаграма № 5

Відсоток визначених за автором прочитаних книг, які найбільше вразили респондентів-дітей, за віковими категоріями учнів

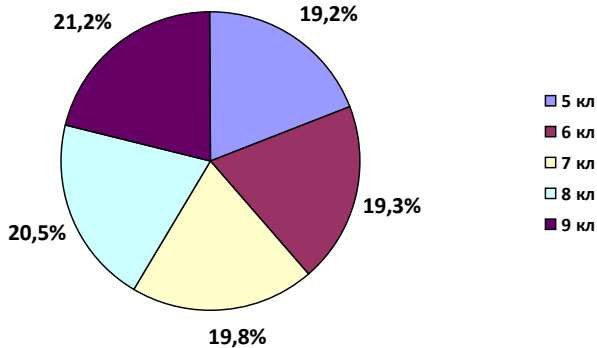
Аналіз узагальненого списку показав, що діти в захопленні від традиційно популярних циклів книжок Л.-М. Монтгомері про дівчинку Енн Ширлі; про пригоди диких котів і те, як вони виживають на своїй території, написаних К. Кері та Ч. Болдрі спільно з редактором В. Холмс і письменницею Т. Сазерленд та виданих під загальним псевдонімом Ерін Гантер; романів Р. Ріордан про «складного» дванадцятирічного хлопчика Персі Джексона, який раптово дізнався, що його батько – давньогрецький бог (в основу сюжетної ідеї лягла давньогрецька міфологія); міжавторського циклу пригодницьких романів «39 ключів» (започаткованого Р. Ріорданом) про пригоди чотирнадцятирічної дівчинки Емі та її одинадцятирічного брата Дена. Також респондентами-дітьми називалися книги із фентезійних серій для підлітків «Часодії» та «Лунастри» Н. Щерби; циклу авторських казок В. Нестайка «Дивовижні пригоди в лісовій школі», в яких оповідається про смішні й захоплюючі пригоди учнів спеціальної школи для звірів, де викладання ведеться ведмежою мовою; серії «Планета Чудасія» С. Гридін про пригоди симпатичного і кмітливого комп'ютерного віруса Федька та його друзів; книги видатного фізика Стівена Гокінга та його дочки Люсі, у яких йдеться не тільки про карколомні пригоди та шкільні перипетії хлопчика Джорджа, а й у популярній формі розповідається про найцікавіші загадки Всесвіту; серії «Усі пригоди Лоли» про пригоди та цікаві події з життя непосидючої дівчинки, фантазерки і пустунки з добрим серцем; «Чорнильною» трилогії К. Функе; захоплюючі, сповнені теплого гумору романи Б. Космовської серії «Прикольна книжка» про дівчинку-підлітка Бубу, відкриття нею світу дорослих, пошуки дружби та перше кохання. А також книжки «Диваки і зануди» У. Старка, «Йорген + Анна = любов» В. Йорта, «Мері Поппінс» П. Треверс тощо. Значна кількість відповідей містила назви книг сучасних українських авторів та україномовну сучасну перекладену зарубіжну літературу.

У десятку найкращих книг, які справили враження на респондентів, увійшли:

- «Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дал;
- «Кава з кардамоном» Й. Ягелло;
- «Гаррі Поттер» (серія фентезі-романів) Дж. К. Роулінг;
- «Таємне Товариство Боягузів, або Засіб від переляку № 9» Л. Воронина;
- «Солоні поцілунки» О. Купріян;
- «Поліанна» Е. Портер;
- «Часодії» (серія книг підліткової фантастики) Н. Щерба;
- «Неймовірні пригоди Івана Сили, найдужчої людини світу» О. Гаврош;
- «Русалонька із 7-В» (серія романів для підлітків) М. Павленко;
- «Дівчата з 13-ї вулиці» М. Гутовської-Адамчик.

Відповідаючи на запитання «Яку з прочитаних тобою книг ти б назвав кращою книгою 2018 року?», респонденти-діти вказали 673 назви книг 487 авторів. З цієї кількості назв п'ятикласники визначили 129 (19,2%), шестикласники – 130 (19,3%), семикласники – 133 (19,8%), восьмикласники – 138 (20,5%), дев'ятикласники – 143 (21,2%) (Діагр. № 6).

*Відсоток визначених за назвою книг на номінацію
«Книга року-2018» за віковими категоріями учнів*

У кожній віковій категорії респондентів сформувалася своя ТОП-10 кращої книги року. Відповідно на «Книгу року - 2018» номінували:

п'ятикласники:

- «Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дал;
- «Чудове Чудовисько» (серія книг) О. Дерманський;
- «Гаррі Поттер» (серія фентезі-романів) Дж.К. Роулінг;
- «Поліанна» Е. Портер;
- «Таємне Товариство Боягузів, або Засіб від переляку № 9» Л. Воронина;
- «Гості на мітлі» В. Рутківський;
- «Дивовижні пригоди в лісовій школі» В. Нестайко;
- «Маляка – принцеса Драконії» О. Дерманський;
- «Чудове Чудовисько і Погане Поганисько» О. Дерманський;
- «Таємниця козацької шаблі» З. Мензатюк;

шестикласники:

- «Тореадори з Васюківки» В. Нестайко;
- «Таємне Товариство Боягузів, або Засіб від переляку № 9» Л. Воронина;
- «Поліанна» Е. Портер;
- «Гаррі Поттер» (серія фентезі-романів) Дж.К. Роулінг;
- «Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дал;
- «Джури козака Швайки» В. Рутківський;
- «Конрад, або Дитина з бляшанки» К. Нестлінгер;
- «Марічка і Червоний король» М. Рибалко;
- «Матильда» Р. Дал;
- «Джуді Муді» М. МакДоналд;

семикласники:

- «Русалонька із 7-В» (серія романів для підлітків) М. Павленко;
- «Гаррі Поттер» (серія фентезі-романів) Дж.К. Роулінг;
- «Неймовірні пригоди Івана Сили, найдужчої людини світу» О. Гаврош;
- «Диваки і зануди» У. Старк;
- «Йорген + Анна = любов» В. Йорт;
- «Солоні поцілунки» О. Купріян;
- «Часодії» (серія книг підліткової фантастики) Н. Щерба;
- «Захар Беркут» І. Франко;
- «Климко» Г. Тютюнник;
- «Клас пані Чайки» М.-К. Пекарська;

восьмикласники:

- «Кава з кардамоном» Й. Ягелло;
- «Солоні поцілунки» О. Купріян;
- «Чорнильне серце» К. Функе;
- «Ромео і Джульєтта» В. Шекспір;
- «Буба» (серія книг) Б. Космовська;
- «Неймовірні пригоди Івана Сили, найдужчої людини світу» О. Гаврош;
- «Новенька та інші історії» О. Сайко;
- «Персі Джексон» (серія книг) Р. Ріордан;
- «Клас пані Чайки» М.-К. Пекарська;
- «Енн із Зелених Дахів» Л.-М. Монтгомері;

дев'ятикласники:

- «Дівчата з 13-ї вулиці» М. Гутовська-Адамчик;
- «Часодії» (серія книг підліткової фантастики) Н. Щерба;
- «Перехідний вік моєї мами» І. Мацко;
- «Солоні поцілунки» О. Купріян;
- «39 ключів» (міжавторський цикл пригодницьких романів);
- «Крадійка книжок» М. Зузак;
- «Не такий» С. Грідін;
- «І паралельні перетинаються» С. Грідін;
- «Паперові міста» Дж. Грін;
- «Сіль для моря, або білий Кит» А. Нікуліна.

Крім того, вдалося визначити рейтинг книг ТОП-10 «Книга року - 2018» серед користувачів, які відвідують:

обласні бібліотеки для дітей:

«Часодії» (серія книг підліткової фантастики) Н. Щерба;
«Гаррі Поттер» (серія фентезі-романів) Дж. К. Роулінг;
«Драconi, вперед!» К. Штанко;
«Тореадори з Васюківки» В. Нестайко;
«Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дал;
«Таємний сад» Ф. Бернет;
«Коти-вояки. Шлях Вогнезора» Е. Гантер;
«Крадійка книжок» М. Зузак;
«Джури козака Швайки» В. Рутківський;
«Дівчата з 13-ї вулиці» М. Гутовська-Адамчик;

районні бібліотеки для дітей:

«Кава з кардамоном» Й. Ягелло;
«Клас пані Чайки» М.-К. Пекарська;
«Поліанна» Е. Портер;
«Русалонька із 7-В» (серія романів для підлітків) М. Павленко;
«Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9» Л. Воронина;
«Солоні поцілунки» О. Купріян;
«Диваки і зануди» У. Старк;
«Дивовижні пригоди в лісовій школі» В. Нестайко;
«Гаррі Поттер» (серія фентезі-романів) Дж.К. Роулінг;
«Драconi, вперед!» К. Штанко;

міські бібліотеки для дітей:

«Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9» Л. Воронина;
«Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дал;
«Кава з кардамоном» Й. Ягелло;
«Поліанна» Е. Портер;
«Дівчата з 13-ї вулиці» М. Гутовська-Адамчик;
«Чорнильне серце» К. Функе;
«Не такий» С. Грідін;
«Персі Джексон» (серія книг) Р. Ріордан;
«Русалонька із 7-В» (серія романів для підлітків) М. Павленко;
«Солоні поцілунки» О. Купріян;

сільські бібліотеки для дітей:

«Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дал;
«Чудове Чудовисько і Погане Поганисько» О. Дерманський;
«Солоні поцілунки» О. Купріян;
«Неймовірні пригоди Івана Сили, найдужчої людини світу» О. Гаврош;
«Дивовижні пригоди в лісовій школі» В. Нестайко;
«Йорген + Анна = любов» В. Йорт;
«Джури» (тетралогія) В. Рутківський;
«Диваки і зануди» У. Старк;
«Чудове Чудовисько» (серія книжок) О. Дерманський;
«39 ключів» (міжавторський цикл пригодницьких романів).

Причём, у бібліотекарів-експертів з різних дитячих бібліотек своє бачення популярності книг у читанні дітей, що можуть претендувати на номінацію «Книга року-2018».

В обласних бібліотеках для дітей:

«Часодії» (серія книг підліткової фантастики) Н. Щерба;
«Коти-вояки» (серія пригодницьких фентезі-романів для підлітків) Е. Гантер;
«Не-ангел» С. Гридін;
«Чорнильне серце» К. Функе;
«Перехідний вік моєї мами» І. Мацко;
«140 децибелів тиші» А. Бачинський;
«36 і 6 котів» Г. Вдовиченко;
«Метелики в крижаних панцирах» О. Радущинська;
«Я закохалася» М. Морозенко;
«Артемід Фаул» (серія фентезі-романів) О. Колфер.

У районних бібліотеках для дітей:

«Дивовижні пригоди в лісовій школі» В. Нестайко;
«39 ключів» (міжавторський цикл пригодницьких романів);
«Поліанна» Е. Портер;
«Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дал;
«Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9» Л. Воронина;
«Русалонька із 7-В» (серія романів для підлітків) М. Павленко;
«Тореадори з Васюківки» В. Нестайко;
«Володар перстнів» (трилогія фентезі-романів) Дж.Р.Р. Толкін;
«Кава з кардамоном» Й. Ягелло;
«Клас пані Чайки» М.-К. Пекарська.

У міських бібліотеках для дітей:

«Дивовижні пригоди в лісовій школі» В. Нестайко;
«Поліанна» Е. Портер;
«Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9» Л. Воронина;
«Русалонька із 7-В» (серія романів для підлітків) М. Павленко;
«Лола» (серія книжок) І. Абеді;
«Гаррі Поттер» (серія фентезі-романів) Дж.К. Роулінг;
«Чудове Чудовисько» (серія книжок) О. Дерманський;
«39 ключів» (міжавторський цикл пригодницьких романів);
«28 днів із життя Бурундука» І. Андрусяк.

У сільських бібліотеках для дітей:

«Тореадори з Васюківки» В. Нестайко;
«Дивовижні пригоди в лісовій школі» В. Нестайко;
«Поліанна» Е. Портер;
«Лелеча фортеця» Н. Гуменюк;
«Джури» (тетралогія) В. Рутківський;
«Чарівні окуляри» В. Нестайко;
«Вітер з-під сонця» О. Луцешська;
«Шоколад із Чилі» Й. Ягелло;
«Як я руйнувала імперію» З. Мензатюк;
«Таємниця козацького скарбу» А. Кокотюха.

Загальний список книг номінації «Книга року-2018» очолили

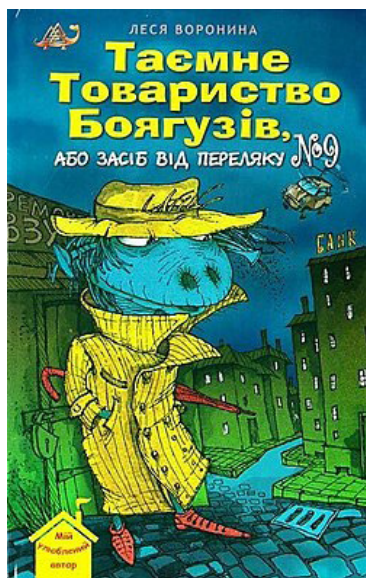
1. «Поліанна» Е. Портер

3. «Гаррі Поттер» Дж.К. Роулінг
(серія фентезі-романів)

2. «Тасмне Товариство Боягузів, або Засіб від переляку № 9» Л. Воронина

4. «Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дал

5. «Кава з кардамоном» Й. Ягелло

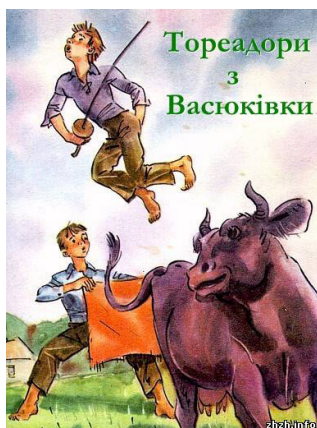
6. «Солоні поцілунки» О. Купріян

7. «Часодії» Н. Щерба (серія книг підліткової фантастики)

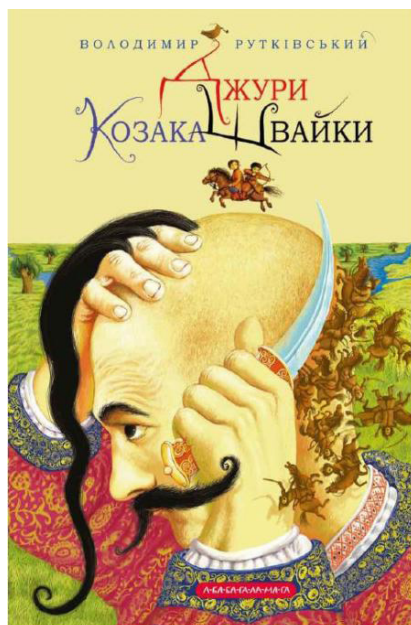
8. «Тореадори з Васюківки» В. Нестайко

9. «Русалонька із 7-В» (серія книжок) М. Павленко

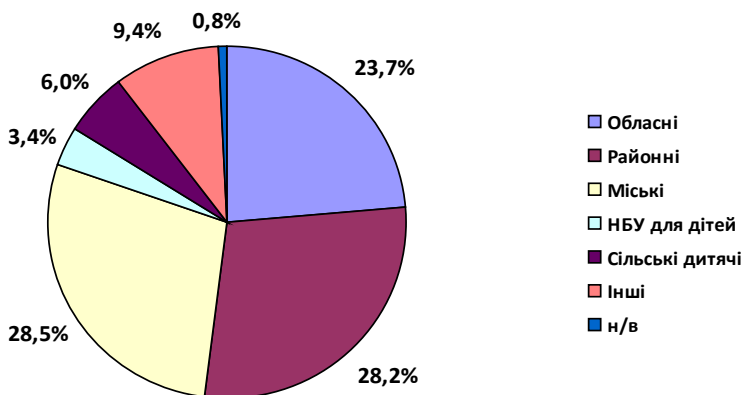
10. «Джури козака Швайки» В. Рутківський

Вибір ТОП-10 номінації «Книга року – 2018» підтверджували дорослі респонденти – фахівці бібліотекарі. З 372 бібліотекарів-експертів, що взяли участь в анкетуванні, працівників обласних бібліотек для дітей було 88 (23,7%), районних – 105 (28,2%), міських – 106 (28,5%), сільських дитячих бібліотек для дітей – 22 (6,0%), НБУ для дітей – 13 (3,4%), інших – 35 (9,4%). Не вказали виду бібліотеки 3 респонденти (0,8%) (Діагр. № 8).

Діаграма № 8

Відсоток бібліотекарів-експертів, що взяли участь в опитуванні, за видами бібліотек

Професійну компетентність респондентів-експертів підтвердили результати опрацьованих анкет, згідно яких більшість опитаних працюють у бібліотеках понад 30 років – 115 осіб (30,9%), 10-19 років – 107 (28,8%), 20-29 років – 75 (20,2%), 1-9 років – 69 (18,5%), стаж менше року мають 4 (1,1%) респонденти, не вказали стаж роботи – 2 (0,5%).

Відповідно вищу спеціальну освіту мають 140 осіб (37,6%), вищу освіту з інших спеціальностей – 51 (13,7%), середню спеціальну освіту – 155 (41,7%), загальну середню освіту – 7 (1,9%), не вказали свою освіту 19 (5,1%) респондентів.

На сьогодні обіймають посади директорів, заступників директорів – 23 особи (6,2%), завідувачів бібліотек, філій – 35 (9,4%), завідувачів відділів – 24 (6,5%), завідувачів секторів – 11 (3,0%), головних та провідних бібліографів, бібліотекарів, методистів – 56 (15,1%), бібліографів, бібліотекарів, методистів різних категорій – 216 (58,1%), казкотерапевтів, адміністраторів сайту – 2 (0,5%), не вказали свою посаду 5 респондентів (1,2%).

Бібліотекарі-експерти відповідали на такі запитання:

- «Яка дитяча книга, на Вашу думку, користувалася найбільшим попитом серед користувачів-дітей у 2018 році?»;
- «Яка популярна в колі читання дітей книга може бути лідером у номінації «Книга року – 2018?»».

У своїх відповідях на перше запитання респонденти назвали 209 назв книг 137 авторів. Частіше всього називали В. Нестайка, В. Рутківського, Н. Щербу, М. Павленко, Е. Портер, Л. Воронину, О. Дерманського, Р. Дала, З. Мензатюк, Й. Ягелло, С. Гридїна, А. Кокотюху, Дж. К. Роулінг, Г. Вдовиченко, Е. Гантер, А. Сульберг, А. Бачинського, І. Мацко, І. Абеді, Дж. Стронга, О. Есаулова, О. Лушевську, Р. Рігтза, Р. Ріордана.

Книга «Тореадори з Васюківки» В. Нестайка – вже традиційний багаторічний лідер книжкових рейтингів читання дітей. Це підтверджують і експерти. Але у 2018 році ця книга поступилася своїм рейтинговим місцем іншим творам цього ж автора. І діти, і бібліотекарі у відповідях згадували книжки В. Нестайка «Дивовижні пригоди в лісовій школі», «Незвичайні пригоди в лісовій школі».

У цьогорічних відповідях бібліотекарів простежується спад попиту у користувачів-дітей на книги універсального змісту, енциклопедії, довідники. Зафіксовані лише поодинокі згадування бібліотекарями-експертами книжок «Дітям про все на світі: популярна енциклопедія», «Стільна книжка для панянки», «Мандрівка Україною: пізнавай, навчайся, розважайся: настільна гра: Книга мандрів»; «Це Далі», «Це Воргол» К. Інгрем (серії «Мистецтво і культура»), «365 ідей для малювання» Ф. Вотт для учнів молодшої школи тощо.

У десятку найпопулярніших серед користувачів-дітей книг, на думку бібліотекарів-експертів, увійшли:

- «Дивовижні пригоди в лісовій школі» В. Нестайко;
- «Поліанна» Е. Портер;
- «Таємне Товариство Боягузів, або Засіб від переляку № 9» Л. Воронина;
- «Часодії» (серія книг підліткової фантастики) Н. Щерба;
- «Русалонька із 7-В» (серія романів для підлітків) М. Павленко;
- «39 ключів» (міжавторський цикл пригодницьких романів);
- «Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дал;
- «Тореадори з Васюківки» В. Нестайко;
- «36 і 6 котів» Г. Вдовиченко;
- «Гаррі Поттер» (серія фентезі-романів) Дж.К. Роулінг.

У відповідях на запитання щодо популярної в колі читання дітей книги, яка може бути лідером у номінації «Книга року–2018», респонденти вказали 217 назв книг 117 авторів.

За визначенням бібліотекарів, десятка лідерів виглядає так:

- «Дивовижні пригоди в лісовій школі» В. Нестайко;
- «Часодії» (серія книг підліткової фантастики) Н. Щерба;
- «Поліанна» Е. Портер;
- «Сторожова застава» В. Рутківський;
- «Тореадори з Васюківки» В. Нестайко;

«Джури козака Швайки» В. Рутківський;
«Русалонька із 7-В» (серія романів для підлітків) М. Павленко;
«Кава з кардамоном» Й. Ягелло;
«Коти-вояки» (серія пригодницьких фентезі-романів для підлітків)
Е. Гантер;

«Таємне Товариство Боягузів, або Засіб від переляку № 9» Л. Воронина.

Аналіз рейтингу книжок показав, що бібліотекарі-експерти на 80% підтверджують уподобання користувачів.

Кожного року дитячий читацький репертуар стає більш різноманітним, про що свідчать результати моніторингу «Книга року - 2018». Як і раніше, діти продовжують захоплюватися класичною світовою літературою: «20000 лье під водою» та «П'ятнадцятирічний капітан» Ж. Верна, «Дари волхвів» О'Генрі, «Принц і злидар» В. Гюго, «Пурпурові вітрила» О. Гріна, «Соляріс» та «Фіаско» С. Лема, «Пісня про Гайавату» Г. Лонгфелло, «Різдвяна пісня в прозі» Ч. Діккенса, «Робінзон Крузо» Д. Дефо, «Трое в одному човні (як не рахувати собаки)» Д.К. Джерома, «Три мушкетери» та «Граф Монте-Крісто» О. Дюма, «Пригоди Шерлока Холмса» та «Собака Баскервіль» А.К. Дойла, «Пригоди Тома Сойера» М. Твена, «Останній дюйм» Дж. Олдріджа, «Золотий жук» Е.А. По, «Пригоди барона Мюнхгаузена» Р. Распе, «Аліса у Країні Чудес» Л. Керролла тощо.

Традиційно значну кількість відповідей як респондентів-дітей, так і респондентів-бібліотекарів складають назви книжок, рекомендованих до читання навчальними програмами Міністерства освіти та науки України: «Таємниця козацької шаблі» З. Мензатюк; «Джури козака Швайки» В. Рутківського; «Федько-халамидник» В. Винниченко; «Тореадори з Васюківки» В. Нестайко; «Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера» Я. Стельмах; «Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9» Л. Воронина; «Захар Беркут» І. Франко; «Климко» Г. Тютюнник; «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських» М. Павленко; «Неймовірні пригоди Івана Сили» О. Гаврош; «Шпага Славка Беркути» Н. Бічуга; «Місце для дракона» Ю. Винничук; «Тарас Бульба» М. Гоголь; «Федько – прибулець з інтернету», «Федько у віртуальному місті», «Федько у пошуках чупакабри» С. Гридін; «Вітер з-під сонця» О. Луцесвська; «Драconi, вперед!» К. Штанко; «Гімназист і Чорна Рука» А. Кокотюха; «Королівство» Г. Пагутяк; «Полліанна» Е. Портер; «Аліса в Країні Чудес» Л. Керролл; «Чарлі і шоколадна фабрика» Р. Дал; «Машина для здійснення бажань, або Суботик повертається в суботу» П. Маар; «Острів скарбів» Р. Л. Стівенсон; «Запах думки» Р. Шеклі; «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра; «Маленький принц» Антуан де Сент-Екзюпері; «Буба», «Буба: мертвий сезон» Б. Космовська; «Мандри Лемюеля Гуллівера» Д. Свіфт; «Пігмаліон» Б. Шоу; «Собаче серце» М. Булгаков; «451 градус за Фаренгейтом» Р. Бредбері; «Убити пересмішника» Г. Лі; «Таємничий сад» Ф. Бернетт; «Аліса в Задзеркаллі» Л. Керролл; «Знаменитий детектив Блюмквіст», «Пеппі Довгапанчоха» А. Ліндгрєн тощо.

Обробка анкет респондентів-дітей показала, що з року в рік діапазон улюблених дитячих книжок розширюється: порівняно з 2017 роком зросла кількість назв у відповідях учнів, що згадувалися один-два рази. Серед них твори відомих авторів, а також книжки останніх 3-5 років видання: «Межа», «Столочене жито» С. Праск, «Новели нашого хутора» А. Кондратюк, «Мама по скайпу» Г. Малик, «#ЯНеБоюсьСказати. Найвідвертіша книжка для підлітків» Н. Мельниченко, «Провина зірок» Д. Грін, «Вітька + Галя, або Повість про перше кохання» В. Чемерис, «Кольцо Нибелунгов» В. Хольбайн, «До зустрічі з тобою» Дж. Мойсєс, «Легенда про кіборга» І. Дячук та інші.

До кола дитячого читання кожного року додаються нові видання, наприклад: «Легенда про кіборга» І. Дячука, «Мама по скайпу» Г. Малик, «Птахи повертаються» О. Сайко, серія детективних повістей для підлітків «Детектив + Love» Е. Вільмонт, «Коти-вояки» Е. Гантер, Е. Дорр «Все те незриме світло», «Кошки ходять поперек» Э. Веркина, «Зигрид и потерянные миры» С. Брюссоло, «Школа чарівних тварин» М. Ауер, «Пітер Джексон та Олімпійці» Р. Ріордана, книжки з міжавторського циклу «39 ключів» («Код імператора» Г. Кормана, «Чорне коло» П. Кармана, «Таємниця підземелля» Д. Вотсон), «Хлопчик у смугастій піжамі» Д. Бойна, «Увесь цей світ» Н. Юна, «Лихо та й годі. Поганий початок» Л. Снікет тощо.

Крім того у відповідях респондентів згадуються книжки, які входили до списків рейтингів престижних світових та українських премій, а деякі стали фіналістами цих премій або увійшли до довгих чи коротких списків номінацій:

- Довгий список премії «Дитяча Книга року BBC-2018» («Іль. Казка про народження» Н. Малетич, «Щирик зі Змієвої гори» В. Рутківського, «Вагага веселих волоцюг» А. Бачинського та «Мох Нох» Т. Малярчук)¹;
- Короткий список премії «Дитяча Книга року BBC-2018» («Вагага веселих волоцюг» А. Бачинського та «Мох Нох» Т. Малярчук)²;
- Короткий список премії «ЛітАкцент року – 2018»: короткий список, номінація «Поезія і проза для дітей» («Моя Ба» Т. Стус)³.

Деякі з книжок, які були оголошені Всеукраїнським рейтингом «Книга року – 2018» у номінації «Дитяче свято», теж присутні у дитячому читанні 2018 року⁴:

- «Біла трішки чорна пречорна книжка», «Кожен може поцілувати принцесу» К. Кузякін;

¹BBC News Україна оголосила Довгі списки Книги року BBC-2018. BBC : сайт. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-45835671> (дата звернення: 12.02.2019).

²BBC News Україна оголосила фіналістів Книги року BBC-2018. BBC : сайт. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-46438651> (дата звернення: 24.01.2019).

³«ЛітАкцент року – 2018»: короткий список. ЛітАкцент : сайт. URL: <http://litakcent.com/2018/12/30/litakcent-roku-2018-korotkiy-spisok/> (дата звернення: 11.01.2019).

⁴Книга року-2018 оголосила короткий список номінації «Дитяче свято». ЛітАкцент : сайт. URL: <http://litakcent.com/2019/01/18/kniga-roku-2018-ogolosila-korotkiy-spisok-nominatsiyi-dityache-svyato/?fbclid=IwAR1xGvS3sqnR-GhMPNB2zDmDpcKj6n6uAx3RotFu4OEm71CP14m5RAbInY8> (дата звернення: 23.01.2019).

- «Золоторогий олень» Д. Павличко;
- «Моя Ба» Т. Стус;
- «Таємний сад» Ф. Бернет;
- «Аліса у Країні Чудес» Л. Керролл;
- «Мох Нох» Т. Малярчук;
- «Фантастичні звірі і де їх шукати» Дж.К. Роулінг;
- «Оповідання про тварин» Е. Сетон-Томпсон;
- «Тарас Бульба» М. Гоголь.

А також книжки, які посіли свої місця у п'ятому, ювілейному, рейтингу «Топ БараБуки» – 2018:

- номінація «Підліткова книжка року»: «Знає тільки Мару» О. Рижко;
- спецвідзнака «Політ в дитліт»: повість «Мох Нох» Т. Малярчук⁵.

За статистичними даними у 2017 році до Книжкової палати України надійшло та зареєстровано 1839 друкованих одиниць видань літератури для дітей тиражом 5249,7 тис. прим., що становить 8,3% загальної кількості назв і 11,6% загального тиражу. За кількістю назв порівняно з 2016 роком її випуск зріс на 2013 друкованих одиниць, або на 13,1%, тиражі – на 1412,0 тис. прим., або на 36,8%. У 2017 році у мережі спеціалізованих бібліотек України для дітей (за офіційними даними Міністерства культури України – 964 бібліотеки: обласних – 22, дитячих – 941) нараховується 1737,1 тис. користувачів за ЄРК, кількість надходжень нової літератури на комплектування загального книжкового фонду складає 523,19 тис. прим. Нескладні розрахунки показують, що на трьох користувачів надійшла усього одна нова книжка.

У 2018 році ситуація з поповнення фондів бібліотек для дітей дещо поліпшилася. Але нові видання дитячої літератури ще й досі надходять до фондів мережі спеціалізованих бібліотек для дітей України у недостатній кількості для зміни ситуації у задоволенні потреб користувачів-дітей. Книжки, які стали фіналістами престижних премій, відзначені нагородами або входять до престижних списків та рейтингів, на жаль, все частіше потрапляють до рук читачів-дітей не з фондів дитячих бібліотек, а з полиць книгарень.

⁵«Топ БараБуки» – 2018: як це було і хто переміг. ЛітАкцент : сайт. URL: <http://litakcent.com/2018/12/17/top-bara-buki-2018-yak-tse-bulo-i-hto-peremig-foto/> (дата звернення: 20.02.2019).

⁶Буряк С. Книговидавнича діяльність в Україні за підсумками 2017 року / С. Буряк // Вісник Книжкової палати. – 2018. – № 3. – С.5-13.

Анкета учня «Книга року – 2018»

*Любий друже! Національна бібліотека України для дітей
проводить дослідження «Книга року – 2018».*

Визнач таку книгу, відповівши на поставлені запитання.

1. Яка з прочитаних у 2018 році книг справила на тебе найбільше враження?
(напиши) _____.
2. Яку з прочитаних тобою книг ти б назвав кращою книгою 2018 року?
(напиши) _____.
3. Стать: хлопчик, дівчинка (підкресли).
7. Клас: 5, 6, 7, 8, 9 (підкресли).
5. Бібліотека: обласна, районна, міська, сільська дитяча (підкреслює бібліотекар).

Дякуємо за відповіді!

Анкета бібліотекаря-експерта «Книга року — 2018»

Шановний респонденте!

*Національна бібліотека України для дітей проводить моніторинг
«Книга року – 2018» з вивчення кола читання дітей
та визначення кращої книги року.*

1. Яка дитяча книга, на Вашу думку, користувалася найбільшим попитом серед користувачів-дітей у 2018 році? (напишіть) _____.
2. Яка популярна в колі читання дітей книга може бути лідером у номінації «Книга року – 2018»? (напишіть) _____.
3. Повідомте, будь ласка, деякі дані про себе:
 - посада (напишіть) _____;
 - освіта (необхідне підкресліть):
середня загальна, середня спеціальна, вища спеціальна;
 - стаж роботи у бібліотеці (напишіть) _____.
4. Бібліотека, в якій Ви працюєте (необхідне підкресліть):
обласна, районна, міська, сільська дитяча.

** Інформацію, подану в анкетах, буде використано виключно для проведення дослідження.*

Дякуємо за відповіді!

Бюлетень соціологічної служби. Випуск 33

Книга року – 2018

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко

Укладач Є.Ю. Подокопна

Літературний редактор Н.М. Кійко

Комп'ютерна верстка: Н.М. Кійко

Підписано до друку 10.03.2019 р.

Зам. № 10.

Видавець та виготовлювач:

НБУ для дітей

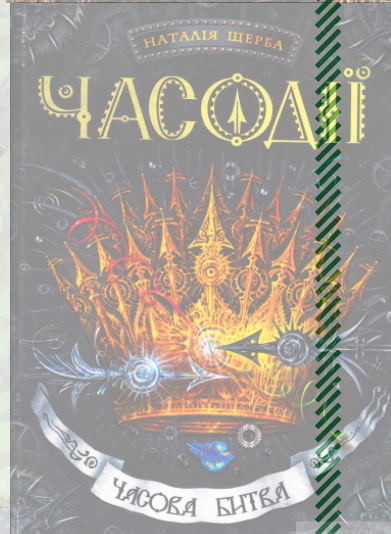
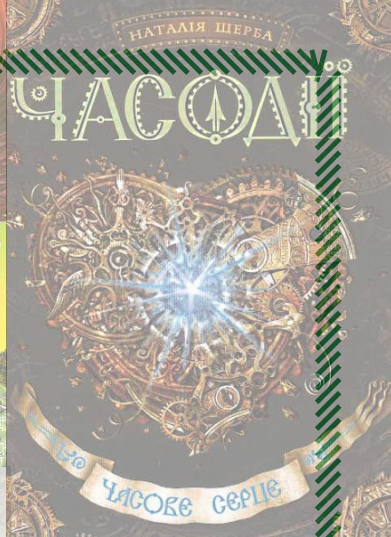
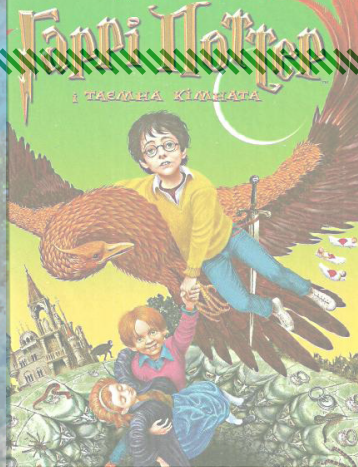
вул. Януша Корчака (Баумана), 60,

м. Київ, 03190

Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91

<http://www.chl.kiev.ua>

mail: library@chl.kiev.ua

Україна, 03190,
м. Київ, вул. Я. Корчака, 60
тел./факс (044) 400-65-87,
тел.: (044) 400-05-01, 400-70-91
<http://www.chl.kiev.ua>
e-mail: library@chl.kiev.ua